

νη εὐταξίᾳ, ἀπηγορεύθη πάλιν μετὰ τέσσαρα ἔτη.¹

ΡΑΨΩΔΟΣ

Ἐκ τῶν δμηρικῶν ποιημάτων ἀπηγγέλλοντο διάφορα τεμάχια εἰς τελετὰς, ἢ εορτὰς, μετὰ τι προανάκρουσμα λύρας, παρὰ τῶν καλουμένων *αἰδῶν* ἢ *ράψωδῶν*, οἵτινες ἔχοντες ποιητικὰ προτερήματα, ἀπήγγελλον ἐνταυτῷ καὶ ἕτερα ποιήματα ὑπ' αὐτῶν πεποιημένα. Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν *ράβδον*, ὅθεν εἰκάσθη, ὅτι τὸ ὄνομα *ράψωδός* ἐλάβεν ἐκ τούτου τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ *ράψωδός* καὶ *ράψωδεῖν* δὲν σημαίνουσιν ἄλλο ἢ ἔπη ἀπαγγέλλειν· τὸ *ράψωδεῖν* λέγεται καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἀπαγγέλλει τὸ ἴδιον ποίημα· *ράψωδεῖται* δὲ πᾶν ποίημα ὅπερ ἔχει μέτρον ἐπικόν, δηλ. στίχους ἰσομήκεις καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν μέτρων, οἵτινες ἐπανάρχονται κατὰ σειρὰν καὶ δὲν ἀπαρτίζουσιν ἀντιφώνους στροφὰς ἢ συστήματα. . . Ἡ λέξις συνετέθη ἐκ τοῦ *ράπτειν* αἰδῆν, καὶ δηλοῖ τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον ἀπαγγελίαν τῶν ἐπῶν. Διήρκεσε δὲ ἐπὶ 1000 ἔτη ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀπαγγελίας τῶν ἐπῶν· ὁπόσον δὲ συνεκίνουν τοὺς ἀκροατὰς οἱ *ράψωδοί*, στολὴν εὐπρεπεστάτην ἐνδεδυμένοι, καὶ μεθ' ὑποκρίσεως ἀπαγγέλλοντες τὰ ποιήματα, περιγράφει κάλλιστα ὁ Ἐφέσιος *ράψωδός* Ἴων, καίτοι κατειρωνεύεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ *δωμῶν* διαλόγῳ.²

ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ

Κατὰ τὸ γαλλικόν, ὑπὸ Δημητρίου Βικέλα.

«Μάνη, κοιμᾶσαι; ἄνοιξε τὰ μᾶτια σου κ' ὄμιλει,
Ὅμιλει καὶ σκιαζόμεθα νὰ σοῦ μιλῶμε μόνα·
Ἄλλαις φοραῖς ἔς τὸν ὕπνο σου ἐσάλευες τὰ χεῖλη,
Κι' ὅταν κοιμῶσουν ἔμοιαζε πῶς λὲς τὴν προσευχὴ σου.
Ἀπόψε εἶσαι ἡσυχὴ καὶ κρύα σὰν εἰκόνα,
Τὰ χεῖλη σου ἀκίνητα, βουδῆ ἡ ἀναπνοῆ σου.

Μάνη, γιατί ἔς τὸ στήθῳ σου γέρνεις τὴν κεφαλὴ σου;
Σ' ἐφταιξαμε τὰ ἔρημα κ' ἐσφάλητες τὸ μᾶτι,
Καὶ δὲν γυρίζεις νὰ μᾶς ὄη; ἔς τὰ πόδια σου πεσμένα;
Ὁ λύχνος σβύνει, ἔς τὴν γωνίαν τὰ ξύλα στακτωμένα
Τρίζουνε· ἂν δὲν μᾶς νοιασθῆ, μανοῦλα, σὲ κομᾶτι
Κ' ἔμετε, κ' ὁ λύχνος κ' ἡ φωτιά μαζὶ θ' ἀποσυσθοῦμε.
Καὶ τί θὰ πῆς ὅταν μᾶς ὄης νεκρὰ καὶ παγωμένα,
Καὶ μᾶς μιλῆς, κ' ἔμετε; νεκρὰ τί λέγεις δὲν θ' ἀκούμε;
Τοῦ χάου θὰ παρακαλῆς γιὰ μᾶς τὴν Παναγίᾳ σου·
Θὰ μᾶς κρατῆς ἀνάσθητα ἔς τὴν κρῶν ἀγαλιά σου.

Ἐύπνησε μάνη· βάλε μᾶς κ' ἔμας νὰ κοιμηθῶμε.
Φέρε τὰ κρύα χεῖρά σου μέσ' τὰ ζεστά μᾶς στήθη.
Ἄχ, τόσην ὥρα τὰ πτωχὰ σὲ κράζουμε τοῦ χάου.
Ἐύπνησε μάνη νὰ μᾶς πῆς κανέναν παραμῦθι:

Ἠέ μᾶς τὸ βελτιλόπουλο, ποῦ χρυσὰ ροῦχα ἐφόρει,
Ποῦ ἦταν ἡ ἀγάπη του μέσ' τὴν σπηλιὰ τοῦ δράκου,

1. Ἐποστ. ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ κ. Σ. Δ. Βυζαντίου.

2. Ὀμηροῦ Ὀδυσσεύς, ἐκδ. ὑπὸ Β. Γ. Βυθούλα, 1877.

Ποῦ εἶχε ἄσπρο ἄλογο μὲ πέταλ' ἀσημένια,
Κ' ἐσκότωσε τὸν δράκοντα καὶ τοῦκλεψε τὴν κόρη·
Ἦ φέρε τ' Ὀρολόγι σου εἰκόνας νὰ μᾶς δεῖξῆς,
Νὰ ἴδωμ' ἀγγέλους μὲ πτερὰ, κ' ἀγίλους μὲ τὰ γένεια,
Καὶ τὸν Χριστὸ ἔς τῆς Παναγίας τὴν μητρικὴν ἀγαθῆν.

Ἄκουσε μάνη· ἔβυνησε! τὰ μᾶτια δὲν θ' ἀνοίξῃς;
Σκιαζόμεθα. . . ὁ λύχνος μᾶς σβύνει ἀγάλι ἀγάλι·
Κρούνομε· μέσ' τῆ γωνίᾳ ἔγιν' ἡ στάκτη στίβα.
Ἐύπνησε μάνη. Τὰ στοιχεῖα θάμβουον μέσ' τὴν καλύδα!

ὦ, φθίνει πᾶ ὁ ὕπνος σου, ἡ προσευχὴ σου φθάνει·
Μὴ μᾶς τρομάξῃ; ἄνοιξε τὰ μᾶτια σου, μητέρα!
Ἄλλη φορὰ μᾶς ἔλεγες γιὰ κείνον ποῦ πεθάνη
Πῶς μεταθαίνει ἔς ἄλλη γῆ, σὲ μιὰ ζωὴ δευτέρα·
Γιὰ θάνατο, γιὰ μνήματα μᾶς ἔλεγες; θυμᾶσαι;
Γιὰ πέ μᾶς, τί εἶν' ὁ θάνατος; δὲν μᾶς μιλεῖς; κοιμᾶσαι;»

Ὀλονοκτῆς τὰ ὄρανα ἔται παραπονιούσαν,
Κι' οὐδ' ἄκουε κ' οὐδ' ἄνοιγε τὰ μᾶτια τῆς ἡ μάνη·
Κι' ὅταν ἔξημέρωσ' ἡ ἀγῆ κ' ἐκείνη ἐκοιμούνταν,
Λυπητερὰ ἔς τὴν ἐκκλησιὰν ἐσήμαν' ἡ καμπάνα.

Κ' οἱ χωρικοὶ ποῦ ἔρχονταν τὸ βράδυ ἀπ' τὸν ἀγρὸ τους,
Ἐπὶ τὴν θύρα τὴν μισανοικτὴ ἐγύριζαν τὸ μᾶτι,
Κ' ἐστεκούσαν κ' ἐκτύταζαν ἔς τὸ εὐκαίρο κρεβάτι
Γονατιστὰ τὰ δύο παιδιὰ νὰ κάμνουν τὸ σταυρὸ τους.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Εἴσελθε εἰς καφενεῖον. Στοιχηματίζω μαζὶ σου ὅ,τι θέλεις, ὅτι δὲν θὰ δυνηθῆς νὰ εὔρῃς ἓνα μόνον Γάλλον,¹ ὅστις νὰ σὲ εἴπῃ· «Δὲν καταλαμβάνω τίποτε ἀπὸ τὰ πολιτικά.» Θὰ εὔρῃς ὅμως πολλοὺς, οἱ ὁποῖοι νὰ ὁμολογήσουν ὅτι δὲν εἶναι δυνατοὶ εἰς τὸ *Δόμιρον*, ἢ ὅτι τοὺς χρίζουν *πούντους* εἰς τὸ σφαιριστήριο.

Ἴσως τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἐξηγήσωμεν ὡς ἐξῆς· ὅτι εἰς μὲν τὸ σφαιριστήριο καὶ εἰς τὸ *Δόμιρον* παίζει τις καὶ χάνει τὰ ἰδικὰ του χρήματα, ἐνῶ εἰς τὴν πολιτικὴν παίζει τις καὶ χάνει τὰ χρήματα τῶν ἄλλων. (Ἀλφόνσος Κάρο).

* * * Τῆς ἐλευθερίας τὸ χροῶμα εἶναι τόσον βαθὺ εἰς τὴν γλώσσαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε καὶ ἡ τόσον πολυετῆς ἐκβαρβάρωσις δὲν τὸ ἐξέπλυνεν ὀλοτέλα μήτε ἀπὸ τὴν λαλουμένην διάλεκτον. (Κοραῆς).

Κύρος ὁ μέγας ἀποθνήσκων, εἶπε πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ βασιλείου του· «Μάθε, παιδί μου, ὅτι δὲν σώζει τὴν βασιλείαν τὸ χρυσοῦν τοῦτο σκῆπτρον, ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι εἶνε ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον βασιλέων σκῆπτρον. Μὴ νομίσης δὲ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως φυτρῶνουν πιστοὶ, ἀλλ' ἕκαστος ἐτοιμάζει ἑαυτῷ φίλους πιστούς. Δὲν κατορθοῦται δὲ ἡ κτῆσις αὐτῶν διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῆς εὐεργεσίας.»

1. Γάλλον, λέγει ὁ ξένος συγγραφεὺς· ἀλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ γράψωμεν Ἑλληνα, χωρὶς νὰ ἁλλοιωθῆ παντάπασι ἡ ὁρθογραφία τῆς παρατηρήσεως.